

Tallinn Estonsko

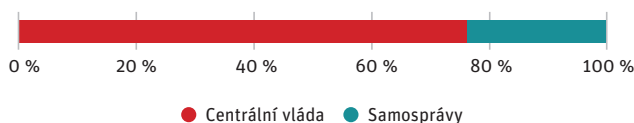
● **MĚSTO:**
0,4 mil. obyvatel

● **METROPOLITNÍ OBLAST**
0,6 mil.
(+3,4% pop. změna /5 let)

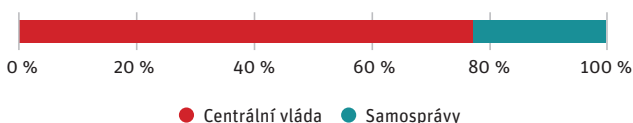
HDP: 109 % průměru HDP EU28
(+3,7% prům. roční změna HDP /5 let)

Jak fungují finance samospráv v Estonsku

VEŘEJNÉ PŘÍJMY

KAPITÁLOVÉ VÝDAJE

Estonsko má systém tvořený **jednou úrovní samosprávy**. Samosprávní úroveň tvoří 79 obcí; z toho se jedná o 15 urbánních obcí (linnad) a 64 venkovských obcí (vallad) – přičemž všechny obce mají stejné právní postavení.

Základní právní ustanovení týkající se financování místních samospráv jsou stanovena ústavou.

V současnosti mají samosprávy velmi omezené pravomoci a prostředky ke zvyšování vlastních příjmů. Důsledkem tohoto omezení je významná závislost na transferech a dotacích ze státní úrovně vlády.

Podíl samospráv na celkových veřejných investicích je 24% (výrazně méně než průměr OECD 57%).

Většina obecních investic je vyčleněna na dopravní infrastrukturu – konkrétně obce investují do lokálních silnic, veřejné dopravy, turismu a obchodní infrastruktury (o něco méně do infrastruktury vzdělávání, rekreace a kultury). Naopak velmi málo obce investují do sociální péče, bydlení či obecných veřejných služeb. Estonsko těží z Evropských strukturálních a investičních fondů, které hrají významnou roli právě na úrovni obcí, kde slouží k financování projektů, jako jsou školy, denní centra pro děti apod. **Na národní úrovni vláda plánuje určit 1,3 % HDP do infrastrukturních investic v období let 2018–2020, z čehož 40 % bude určeno na sektor dopravy.**

Estonské obce (zejména ve venkovských oblastech) nemají mnoho možností jak ovlivnit své příjmy, které se skládají převážně z transferů od centrální vlády. Podíl transferů a dotací na celkových příjmech samospráv činí 85 % (v roce 2016 významně víc než průměr unitárních zemí OECD 37 %), zatímco podíl daní

činí jen 3,5 % (v roce 2016 významně méně než průměr unitárních zemí OECD 45%) – čímž se Estonsko z hlediska podílu daňových příjmů umístilo na poslední příčce v rámci zemí OECD.

Před reformou SNA 2008, která v Estonsku proběhla v roce 2014, se příjmy plynoucí ze sdílených daní (jako např. daň z příjmu fyzických osob), považovaly za příjmy daňové; po reformě jsou tyto příjmy klasifikovány jako transfery od centrální vlády – to je důvodem prudkého poklesu daňových příjmů po roce 2014. Fiskální autonomie obcí je velmi omezená; pouze ty nejbohatší obce (cca 20 %) mají kapacity samofinancování. Dokonce i v hlavním městě Tallinnu je (v roce 2016) obecní rozpočet tvořen z 60% z transferu založeném na redistribuci daně z příjmu fyzických osob, z 16 % z ostatních státních transferů, z 11 % z prodeje majetku a ze služeb a z 5 % z vlastních příjmů z daně z pozemku.

Z hlediska výběru daní je Estonsko nejvíce centralizovanou zemí OECD; daňové příjmy samospráv odpovídají jen 0,3 % HDP a 1,5 % z celkových veřejných daňových příjmů (OECD unitární státy 5 % a 20 %). Obce mají navíc omezenou autonomii při zavádění nových daní. Hlavní složkou lokálních daní je daň z pozemku. Obce mohou (v mezích daných zákonem) stanovit sazbu daně z nemovitosti; konkrétně se jedná o sazbu 0,1–2,5 % daněné hodnoty pozemku. Daň z pozemku v roce 2016 tvořila 84 % daňových příjmů samospráv a 2,9 % z jejich celkových příjmů; tvořila tak 0,3 % HDP (OECD 1,1 %). Obce také mají možnost vybírat daň z reklamy (7 % daňových příjmů samospráv), daň z užívání vody (7 %) a daň ze záboru veřejných prostranství (2 %).

Místní samosprávy jsou silně závislé na státních transferech a dotacích, které tvoří až 85 % jejich celkových příjmů. Z toho většina příjmů představuje příjmy pocházející ze sdílené daně z příjmu fyzických osob. Druhým největším zdrojem transferových příjmů jsou blokové, účelově vázané, transfery, které zahrnují transfery do vzdělávání (především na platy učitelů) a transfery na sociální benefity. V současné době (2020) se zvažují reformy, které by snížily podíl těchto účelově vázaných transferů počítaných dle vzorců a zavedly efektivnější systém více založený na výkonnosti.

Transfery zahrnují i **Systém vyrovnávacího fondu, který zprostředkovává redistribuci příjmů do chudších obcí.** Vyrovnávací transfery jsou stanoveny každoročně v rámci státního rozpočtu. Jsou založeny na vzorci definovaném velikostí populace, příjmy za poslední 3 roky a předpokládanými výdaji.

Místní samosprávy také přijímají kapitálové transfery, včetně fondů EU, které financují cca třetinu jejich celkových investic. Přesto kapitálové transfery tvořily za rok 2016 jen 3,2 % z celkových dotačních příjmů samospráv. Obce, které se úspěšně sloučily, mají mimo to dále nárok na specifické dotace – dle rámce Reformy teritoriální správy.

Ostatní zdroje příjmů představují cca 11 % celkových příjmů místních samospráv (OECD 15 %) a zahrnují poplatky a výnosy z ekonomických aktivit. Příjmy z vlastnictví (nájem a prodej aktiv) zcela náleží obcím a tvoří 1 % jejich příjmů (vůči průměru OECD 1,4 %).

Zdroj: <http://www.oecd.org/cfe/regional-policy/Observatory-on-Subnational-Government-Finance-and-Investment.htm>